

© Traducerea și permisiunea pentru republicare au fost oferite de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova în scopul includerii sale în baza de date HUDOC a Curții.
© The present text and the authorisation to republish it were granted by the Constitutional Court of the Republic of Moldova for the purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.
© La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Cour Constitutionnelle de la République de Moldova à son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

***Engels v. Rusia* - [61919/16](#)**

Hotărârea din 23.6.2020 [Secția a III-a]

Articolul 10

Articolul 10-1

Libertatea de a comunica informații

Libertatea de a primi informații

Obligarea proprietarului unui *website* de a șterge informațiile privind instrumentele de evitare a filtrelor, care au fost interzise în mod arbitrar de un tribunal, pentru a evita blocarea în întregime a website-ului său: *încălcare*

În fapt – Reclamantul, proprietarul și administratorul unui *website* dedicat protecției libertății de exprimare *online* și a confidențialității digitale, a trebuit să aleagă între ștergerea pretinsului conținut ilegal și blocarea în întregime a *website*-ului său ca urmare a unei hotărâri pronunțate de un tribunal rus, care a stabilit că o secțiune din *website*-ul său conținea informații interzise și care a obligat autoritățile de reglementare a telecomunicațiilor să blocheze imediat accesul la acesta. Reclamantul a șters materialul în discuție.

În drept – Articolul 10: Hotărârea tribunalului potrivit căreia conținutul uneia din paginile *web* a reclamantului era ilegal l-a determinat pe reclamant să-l șteargă, pentru a evita măsura blocării și, de asemenea, i-a împiedicat pe vizitatorii *website*-ului să acceseze acest conținut. Prin urmare, acest fapt a echivalat cu „o ingerință din partea unei autorități publice” în dreptul de a primi și de a comunica informații. Baza legală a ingerinței era articolul 15.1 din Legea cu privire la informații. Alineatul (5) al acestui articol enumera trei tipuri de hotărâri prin care autoritățile ruse puteau cataloga materialul *online* ca ilegal. În cazul reclamantului, hotărârea a fost luată de un tribunal de jurisdicție generală, conform celei de-a doua teze a alineatului (5). Spre deosebire de prima teză a acestui alineat, care definea șapte categorii particulare de conținut *online* susceptibil de blocare, sau de a treia teză, care se referea în mod expres la materialele calomnioase, a doua teză permitea blocarea *website*-urilor pe baza „hotărârilor judecătorești care identificau un anumit material de internet ca reprezentând informații a căror diseminare trebuie interzisă în Rusia”.

Întinderea acestei prevederi era excepțională și incomparabilă. Aceasta nu le oferea tribunalelor sau proprietarilor de *website*-uri vreun indiciu cu privire la natura sau la categoriile conținutului *online* susceptibil de interzicere. Nici nu făcea trimitere la vreo legislație secundară, la legi sau la regulamente care se puteau circumscrie câmpului său de aplicare. O asemenea prevedere vagă și excesiv de generală nu îndeplinea exigența previzibilității. Ea nu le permitea proprietarilor de *website*-uri, cum era reclamantul, să-și conformeze conduita, de vreme ce ei nu puteau cunoaște din timp care era conținutul susceptibil de interzicere și care putea conduce la aplicarea unei măsuri de blocare a întregului *website*.

Cazul reclamantului ilustra modul în care prevederile legale puteau produce, în practică, efecte arbitrare. Ca urmare a unei cereri depuse de un procuror municipal, un tribunal rus a constatat că informațiile despre instrumentele și programele de evitare a filtrelor disponibile pe *website*-ul reclamantului constituiau „informații a căror diseminare trebuie interzisă în Rusia”. Acesta nu a stabilit că tehnologiile de evitare a filtrelor erau ilegale în Rusia sau că oferirea informațiilor despre ele era contrară vreunei legi ruse. Nici nu a constatat existența vreunui discurs extremist, a unor apeluri la violență sau la activități ilegale, pornografie infantilă sau alt conținut interzis pe pagina *web* a reclamantului. Singura bază hotărârii sale consta în faptul că tehnologiile de evitare a filtrelor le pot permite utilizatorilor să acceseze un conținut extremist pe alte *website*-uri care nu erau conectate sau afiliate celui al reclamantului, conținut asupra căruia el nu avea niciun control.

Utilitatea tehnologiilor de evitare a filtrelor nu putea fi redusă la un instrument pentru căutarea cu recredință a materialelor extremiste. Tribunalul rus nu a analizat multitudinea scopurilor legitime înainte de a pronunța ordinul de blocare.

Toate tehnologiile informaționale, de la tipografie până la internet, au fost dezvoltate pentru a stoca, prelua și procesa informațiile, iar tehnologiile informaționale aveau un conținut neutru. Acestea constituiau mijloace de stocare și de accesare a conținutului și nu puteau fi echivalate cu însuși conținutul, indiferent de statutul său juridic. Așa cum tipografia putea fi folosită pentru tipărirea oricărui material, de la un manual școlar la un pamflet cu caracter extremist, și internetul păstra și pune la dispoziție o multitudine de informații, dintre care unele fragmente puteau fi interzise din mai multe motive specifice unor jurisdicții. Suprimarea informațiilor despre tehnologiile de accesare a informațiilor *online* pentru că acestea pot facilita, în mod întâmplător, accesul la material extremist nu diferă de urmărirea restricționării accesului la imprimante și la aparatele de fotocopiere, pentru că acestea puteau fi utilizate pentru reproducerea unui asemenea material. Blocarea informațiilor despre asemenea tehnologii a interferat cu dreptul de acces la întregul conținut care putea fi accesat cu utilizarea acestor aceste tehnologii. În lipsa unei baze legale precise în dreptul național, o asemenea măsură de ștergere a fost arbitrară.

Cu privire la problema garanțiilor pe care legislația națională trebuia să le ofere pentru a proteja persoanele de efectele excesive și arbitrare ale măsurii de blocare, Curtea a considerat că întinderea marjei de discreție oferite de alineatul (5)(2) al articolului 15.1 din Legea cu privire la informații părea să facă dificilă, dacă nu imposibil, contestarea cu recurs a hotărârii tribunalului. Dreptul rus nu le oferea proprietarilor de *website*-uri, cum era reclamantul, nicio garanție procedurală aptă să-i protejeze împotriva ingerințelor arbitrare. Acesta nu pretindea nicio formă de implicare a proprietarilor de *website*-uri în cadrul procedurilor de blocare desfășurate în baza articolului 15.1 din Legea cu privire la informații. Cererea procurorului privind emiterea unui ordin de blocare a fost pregătită fără notificarea prealabilă a părților ale căror drepturi și interese puteau fi afectate. Deși datele de contact ale reclamantului ieșeau în evidență pe *website*, el nu a fost informat sau invitat să explice scopul informațiilor despre tehnologiile de navigare fără filtru. Tribunalul municipal nu l-a invitat să intervină în cadrul procedurilor sau să facă declarații, tratând problema ca pe ceva între procuror și furnizorul de servicii de internet local (ISP).

Participarea unui ISP local în calitate de parte reclamată desemnată nu a fost suficientă să confere un caracter contradictoriu procedurilor. ISP oferea tehnologia de conectare care permitea accesul la milioane de *website*-uri despre care nu știa nimic. Acesta nu avea cunoștințe detaliate despre conținutul lor, așa cum aveau proprietarii lor; nici nu avea resursele juridice necesare pentru a avansa o protecție putenică pentru fiecare *website* vizat. ISP nu avea niciun interes legitim privind rezultatul procedurilor. Ordinele de blocare nu aveau vreun caracter incidental în sarcina ei de asigurare a conectării; ele erau executorii nu doar în privința ISP-ului reclamat, ci, odată devenite definitive, dobândeau un efect universal care le impunea tuturor ISP-urilor ruse să implementeze măsurile de blocare. Ordinele de blocare care au fost dezbătute în absența reclamantului nu au avut un caracter contradictoriu și nu au oferit un for în care părțile interesate să fie ascultate. Nici procurorul, nici Tribunalul regional nu au făcut vreo evaluare a impactului măsurii de blocare înainte de a o implementa; și nici nu au explicat urgența executării ei imediate, fără a le oferi părților interesate posibilitatea de a formula un recurs.

În fine, cu privire la procedurile pe care reclamantul le-a inițiat pentru a contesta ordinul de blocare, tribunalele naționale nu au aplicat Hotărârea Plenului Curții Supreme nr. 21 din 27 iunie 2013, care le cerea să aibă în vedere criteriile stabilite în Convenție, în interpretarea ei de către Curte. Pentru a ajunge la această hotărâre, Tribunalul regional nu a realizat punerea în balanță a intereselor în discuție. Acesta și-a limitat controlul la stabilirea conformității formale cu litera legii. Totuși, o examinare conformă cu Convenția trebuia să aibă în vedere, între alte elemente, faptul că o măsură de blocare, care făcea inaccesibile o cantitate mare de informații, restricționa situația în care în mod substanțial drepturile proprietarilor de *website*-uri și a utilizatorilor de Internet și avea un efect colateral semnificativ.

Situația în care cadrul legal eșua să stabilească garanții apte să protejeze persoanele de efectele excesive și arbitrare ale măsurilor de blocare extreme, cum erau cele în discuție în cazul reclamantului, era incompatibilă cu principiul preeminenței dreptului. În lumina propriei examinări a legislației ruse, așa cum a fost aplicată în această cauză, Curtea a conchis că ingerința a rezultat din aplicarea procedurii în baza alineatului (5)(2) al articolului 15.1 din Legea cu privire la informații, care nu satisfăcea exigența previzibilității impusă de Convenție și care nu-i oferea reclamantului nivelul de protecție împotriva abuzului la care era îndreptățit în baza principiului preeminenței dreptului într-o societate democratică. În consecință, ingerința nu era „prevăzută de lege”.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

De asemenea, Curtea a constatat, în unanimitate, încălcarea articolului 13 în coroborare cu articolul 10, pentru că tribunalele ruse nu au analizat substanța plângerii sale și nu au examinat necesitatea sau proporționalitatea efectelor ordinului de blocare.

Articolul 41: 10,000 EUR în privința prejudiciul moral suferit.

(Vezi *Ahmet Yıldırım v. Turcia*, [3111/10](#), 18 decembrie 2012, [Nota informativă 158](#))